

Vietnam og Filippinerne står begge over for Kina

Filippinerne og Vietnam kæmper begge imod Kinas aggressive territoriale krav i Det Sydkinesiske Hav, men at bede Washington om hjælp kan gøre en regional territorial tvist til en supermagtskonflikt.

Af Walden Bello

Sidste år indbragte Filippinerne en klage over Kinas aggressive handlinger i Det Vestfilippinske Hav for FNs voldgiftsdomstol. Kineserne "var virkelig uforberedt på dette og virkelig flove over det," fortalte en af Vietnams fremmeste eksperter i kinesisk diplomati mig under mit seneste besøg i Hanoi.

Det var en genistreg af den filippinske regering. Det bragte Kina i defensiven, sagde en anden vietnamesisk analytiker, og var en af de faktorer, der sidste år fik Beijing til i princippet at erklære sig enig i at indlede drøftelser med Sammenslutningen af Sydøstasiatiske Stater (ASEAN) om en adfærdskodeks for den omstridte havområde kendt i Filippinerne som Det Vestfilippinske Hav, i Vietnam som Østhavet, og i Kina som det Sydkinesiske Hav.

Dette spirende samarbejde mellem Vietnam og Filippinerne er den seneste udvikling på baggrund af Kinas aggressive territoriale krav i regionen. I 2009 fremlagde Kina det såkaldte "Ni-strejs-

linje" kort (et kort med et skraveret område), hvor det gjorde krav på hele Det Sydkinesiske Hav og uden at give de fire andre lande, der grænser op til det strategiske havområde, andet end deres 12-mile territorialfarvand. I forfølgelse af Beijings mål, har kinesiske havovervågningsfartøjer drevet filippinske fiskere væk fra Scarborough Shoal, der ligger inden for Filippinerne 200 sømils eksklusive økonomiske zone (EEZ). I den seneste hændelse forsøgte kineserne at genne filippinske fiskerbåde, der nærmede sig Scarborough Shoal væk med vandkanoner. Efter sigende har kinesiske regeringsskibe også jaget filippinske både væk i et forsøg på at udbygge en garnison på Ayungin Shoal ved Spratly-øerne.

Ulempen ved Manilas juridiske fordel er, at det gjorde Filippinerne til Beijings vigtigste skydeskive. Filippinerne kom således til at erstatte Vietnam som Kinas primære rival i den igangværende tvist. "De er nu ved at isolere jer," forklarede en Kinaekspert på Vietnams Diplomatisk Akademi, "mens forbindelserne mellem

Vietnam og Kina er ved at vende tilbage til det normale." På trods af at lederne af de to lande udveksler besøg, "føler vi i Vietnam dog stadig en vis kulde. Hvad angår status som Kinas mindst begunstigede lande i ASEAN, er vi nummer ni i øjeblikket, og I er nummer 10. På den lange bane er Vietnam dog Beijings vigtigste strategiske problem."

Jeg var blevet inviteret til Hanoi af Madame Nguyen Thi Binh - den legendariske leder af den Provisoriske Revolutionære Regering (PRG), der stod i spidsen for den sydvietnamesiske delegation ved Paris forhandlingerne, der endte Vietnamkrigen - for at give en række forelæsninger om udenrigspolitik og økonomiske spørgsmål, og jeg benyttede mig derfor af lejligheden til at lokke vietnamesiske synspunkter frem om de territoriale stridigheder i Det Sydkinesiske Hav.

Hvad er Beijings motiver ?

Vietnameserne har et godt udgangspunkt for at analysere den kinesiske regering. Ikke alene har de med mellemrum kæmpet mod kineserne i over tusind år; de har også påfaldende ens måder at fortolke den politiske udvikling på. Dette skyldes det faktum, at kommunistiske partier, med den samme leninistiske orientering, regerer begge lande. Denne antageligt samme ideologi er imidlertid bundet op på forskellige, ja, modsatrettede - nationale interesser.

Hvordan fortolker vietnameserne Kinas "Ni-strejslinje" kort, der gør krav på næsten hele Det Sydkinesiske Hav som kinesisk territorium? Interessant nok, er der flere opfattelser. Den første ser Ni-strejslinje kortet som en kortlægning af Kinas havgrænser, der ikke nødvendigvis angiver, hvilken stat der besidder øerne i området. Den anden tolker det udelukkende som, at øerne og andre landbaserede

Walden Bello er medlem af det filippinske Repræsentanternes Hus for partiet Akbayan (Citizens' Action Party), et støtteparti til den filippinske regering. Han udformede parlamentets resolution, hvor navnet på Det Sydkinesiske Hav blev ændret til Det Vestfilippinske Hav.

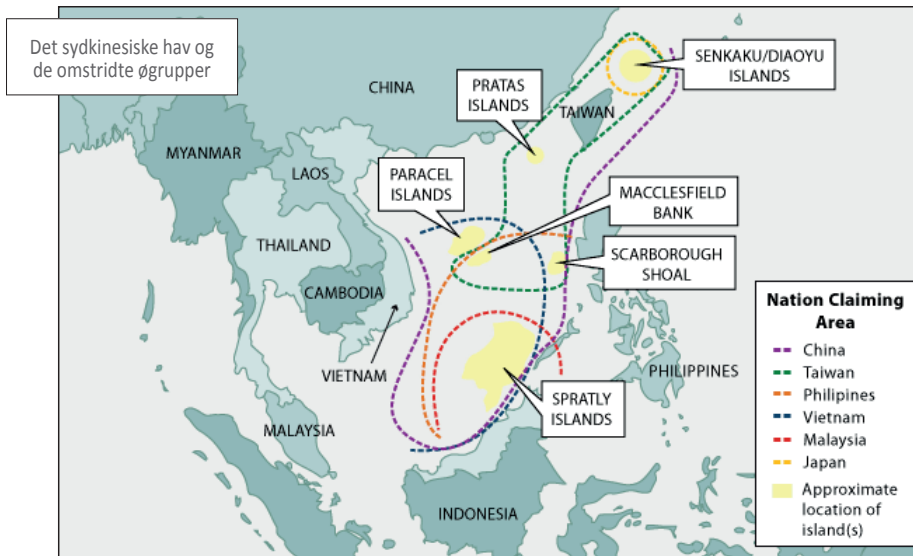
Walden Bello er også forfatter og politisk analytiker, samt professor i sociologi og offentlig administration ved det Filippinske Dillman Universitet.

Artiklen stammer fra:

"Foreign Policy In Focus" den 18. marts 2014 - dvs. inden konflikten mellem Kina og Vietnam eskalerede i maj i år, da Kina opsatte en boreplatform ved de omstridte Parcel øer ud for den vietnamesiske kyst.

Walden Bello deltager i en demonstration mod Kina

formationer i området tilhører Kina, og at de omkringliggende farvandes tilhørsforhold er tvetydige. Et tredje synspunkt er, at ifølge kortet tilhører både øerne og de omkringliggende farvande Kina.

Der er et fjerde perspektiv, og selvom det kun deles af en lille håndfuld eksperter, er det spændende. Ifølge dette synspunkt er Ni-stregslinje kortet en aggressiv forhandlingsposition. Ifølge en diplomat og akademisk ekspert, der har førstehåndserfaring i at forhandle med kineserne, er det Beijings stil at løse territoriale spørgsmål med følgende trin: "Først," sagde han, "enes de to parter om de styrende principper for forhandlingerne. Dernæst, udarbejder begge parter deres kort, der afspejler deres respektive territoriale krav, idet Kina presser sine territoriale krav til det yderste. Tredje skridt er, at de sammenligner kortene hvad angår overlappende eller omstridte og ikke-omstridte områder. Det fjerde er, at parterne forhandler for at løse spørgsmålet om omstridte områder. Det femte er, at hvis der er enighed, så udarbejdes et nyt kort. Til sidst overdrages det til FN med henblik på at få legaliseret det nye kort."

Trods varierende synspunkter om Kinas hensigter er vietnameserne dog enige på to centrale punkter: 1) at kravene i "Ni-stregslinje" kortet er ulovlige, og 2) at på grund af det store antal parter med overlappende krav, der er involveret i striden i Det Syd kinesiske Hav, kan kun multilaterale forhandlinger skabe grundlag for en varig samlet løsning.

Uanset deres forskellige tolkninger af Kinas motiver for at fremme sine "Ni-stregslinje" krav, synes der også at være enighed blandt vietnamesiske embedsmænd og eksperter om, at Kinas strategiske mål er i sidste ende at hævde sin fulde kontrol over Det Syd kinesiske Hav. Med

andre ord, Beijings mål er ad lovens vej at omdanne området til en indenlandsk vandvej styret af kinesisk national lovgivning. Nogle af Beijings handlinger er eksplicitte, såsom etableringen af Sansha City (Sansha er det kinesiske navn for de to omstridte øgrupper, Paraceløerne og Spratlyøerne) som en indenlandsk provinshovedstad med jurisdiktion over hele Syd kinesiske Hav og vedtagelsen af den seneste fiskerilov, der kræver at ikke-kinesiske fiskerfartøjer i området skal have en licens fra den kinesiske regering.

Andre handlinger er mere tvetydige, såsom Beijings synspunkter vedrørende spørgsmålet om fri sejlads i det omstridte område. Tvetydigheden tjener kinesernes formål på et tidspunkt, hvor de endnu ikke har kapacitet der kan matche deres ambitioner. "Men der er ingen tvivl om, at når de når det punkt, hvor de har magt til at påtvinge deres ambitioner," sagde en vietnamesisk analytiker, "så vil de også underkaste området kinesisk national ret."

Vietnam om Filippinernes retssag mod Beijing

Den vietnamesiske regering siges at give Filippinerne sin fulde støtte på et uformelt plan i den juridiske sag mod Kina, men kan ikke fuldt ud støtte det offentligt, " udtalte en akademiker. Hvad dette nærmere betyder, var indeholdt i det omhyggeligt udformede svar fra Nguyễn Duy Chien, vicedirektør i det Nationale Grænseudvalg under Udenrigsministeriet, til en journalist, der stil-

lede et spørgsmål om Vietnams stillingtagen til det filippinske initiativ: "Det er Vietnams konsekvente holdning, at alle spørgsmål, der relaterer sig til Østhavet, bør løses med fredelige midler, på grundlag af folkeretten, navnlig FN's konvention fra 1982 om havretten." Han fortsatte: "Det er Vietnams opfattelse, at alle nationer har den fulde ret til at vælge fredelige midler til at løse tvister i overensstemmelse med FN's Charter og folkeretten, herunder FN's konvention af 1982 om havretten."

Under sit besøg i Washington i juli sidste år, angreb den vietnamesiske præsident Truong Tan Sang det kinesiske Ni-stregslinje korts krav, som værende "juridisk grundløse." Han forholdt sig imidlertid tavs om, hvorvidt Vietnam ville tilslutte sig Filippinerne og indgive en sag i FN mod Kina, selvom han var hurtig til at tilføje, at som medlem af FN, besidder Filippinerne "alle juridiske rettigheder til at fortsætte med behandlingen af den sag, de gerne vil."

En del af årsagen til at der mangler en mere eksplicit opbakning fra Vietnams side, synes at være, at en afgørelse i sagen ville klarlægge ikke blot Filippinernes og Kinas krav, men også Vietnams, og nogle af konsekvenserne af dette kunne risikere ikke at være så positive for Hanoi. Men vigtigst er et ønske om ikke at ophidse Kina på et tidspunkt, hvor udvekslinger på højt niveau er ved at bringe forholdet mellem de to lande tilbage til det normale, eller i det mindste noget tættere på dette.

På trods af deres tøven med at give Filippinernes retssag deres fulde offentlige opbakning, har initiativet vakt udbredt beundring i officielle kredse i Vietnam, bl.a. har en pensioneret ambassadør kaldt det "heroisk". En væsentlig årsag til at initiativet er så populært er, at det har sat Beijing skakmat og forstyrret Kinas omhyggelige planlægning. Ifølge en ekspert i kinesisk diplomati "er grunden til, at de er vrede, at de allerede har fem slagmarker - på det politiske og diplomatiske område, massemedierne, sikkerhedsmæssigt, mi-

Vietnamesiske officerer ser på imens amerikanske USS Curtis Wilbur lægger til i Danang havn.

litært - og nu har I tilføjet et sjette: Den juridiske slagmark." Han fortsatte: "kineserne har et ordsprog," når flaget er i dine hænder, skal du ikke give det til andre." Med andre ord, Beijing føler sig meget ude af svømme på det juridiske plan, hvor det er eksperter i international lov, der regerer.

USA: Fra fjende til allieret ?

Det er historiens ironi at vietnameserne har hilst Washingtons planer om at øge den amerikanske militære tilstedeværelse i regionen velkommen for at "afbalancere" den kinesiske indflydelse. USA var tidligere en fjende, men nu har Hanoi gode sikkerhedsmæssige relationer til USA, hvis flåde Vietnam har inviteret til at bruge den tidligere sovjetiske flådebase i Cam Ranh bugten til logistiske behov og skibsreparation.

Af samme årsag godkender vietnameserne det amerikanske militærs kontroversielle oprustning i Filippinerne. Deres holdning i denne sag har ikke ændret sig, siden jeg mødtes med embedsmænd i udenrigsministeriet under et besøg i Hanoi i 2011, hvor jeg fik at vide, at som en længe allieret af USA, var det Filippinernes rolle at anmode USA om at øge sin militære tilstedeværelse i det vestlige Stillehav. Hanois tænkning er en klassisk leninistisk magtbalance logik: Kina er en global magt på vej frem, og USA er en magt i tilbagegang, så de svage parter - herunder Filippinerne, Vietnam, ASEAN og Japan - må slutte sig sammen med USA for at inddæmme denne opstigende imperialistiske magt.

I mine forskellige samtaler over tre dage formulerede jeg min uenighed med denne logik. Fundamentalt set, kan man ikke regne med at USA vil støtte Filippinernes og Vietnams territoriale krav, og Washington kan ikke antages udelukkende at motiveres af overvejelser vedrørende magtbalancen. USA vil fremme sine egne strategiske og økonomiske interesser som en quid-pro-quo for anmodninger om hjælp.

Desuden vil det have en kontraproduktiv virkning at anmode USA om en større militær tilstedeværelse, hvis formålet er at løse vores territoriale stridigheder med Kina. En større amerikansk tilstedeværelse ville gøre det regionale spørgsmål til en supermagtskonflikt, og dermed udgrænse det territoriale spørgsmål og muligheden for at løse det. Desuden ville en opfordring til Washington om at øge det mili-

tere input i Filippinerne omdanne vores land til en frontlinjestat som Afghanistan og Pakistan, med alle de frygtelige konsekvenser en sådan status medfører, herunder underordning af vores økonomiske udvikling til en supermagts strategiske og militære prioriteter.

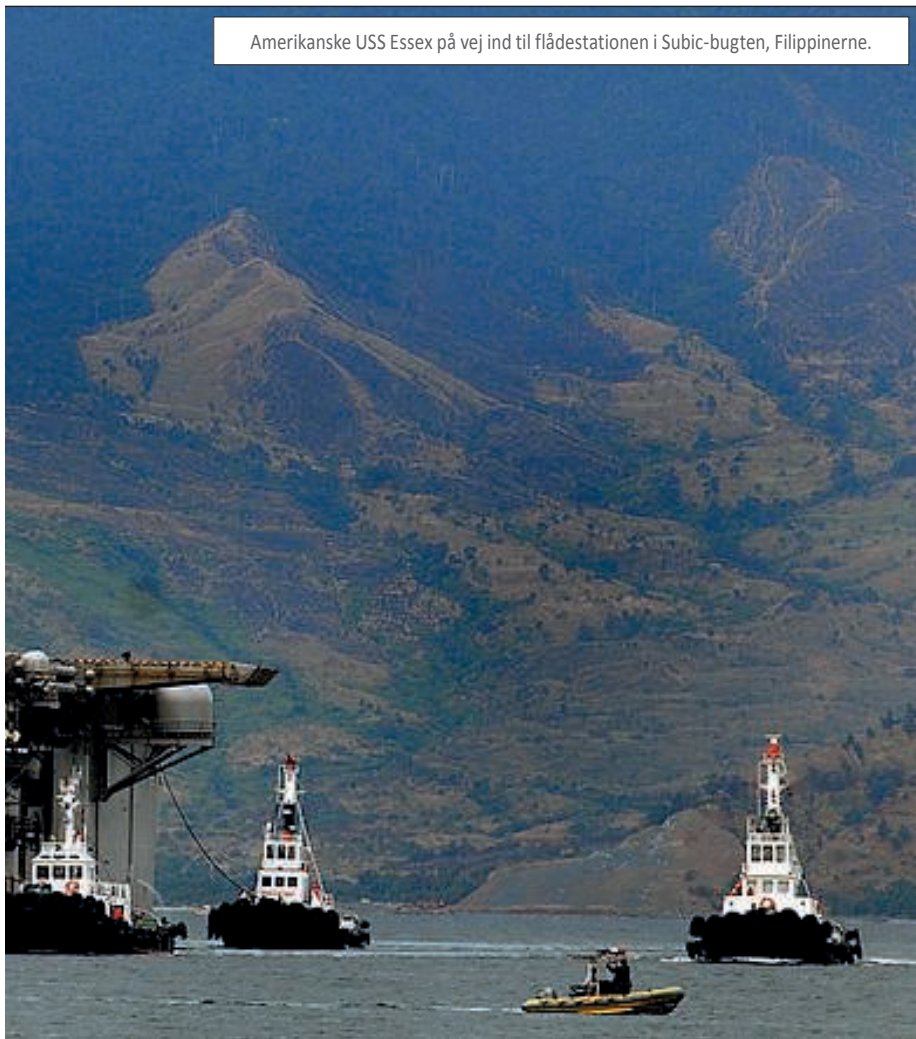
Det er også for tidligt at sige, om USAs tilbagegang er midlertidig eller irreversibel. Det er lærerigt at huske, at USA vendte stærkt tilbage i 1990'erne, på et tidspunkt da mange eksperter troede, at det uundgåeligt ville blive overgået af et fremvoksende Japan. Tilsvarende er det ikke en selvfølge, at Kina vil fortrænge USA, især da Kinas eksportorienterede udviklingsmodel er i krise, og Beijing slet ikke er sikker på at kunne foretage en overgang til en hjemmemarkedsbaseret vækstmodel uden massiv indre omvæltning.

Endelig er en magtbalancepolitik og tilstand ustabil og kan let føre til øget konflikt, for selv om ingen ønsker krig, kan alle miste kontrollen med dynamikken i en konflikt, som så kan medføre krig. Hvad angår dette sidste fremførte jeg: "Kinas aggressive territoriale krav, USAs "Sving mod Asien-politik", og Japans op-

portunistiske tiltag kan tilsammen blive en uforudsigelig cocktail. Mange iagttagere er opmærksomme på, at Asien-Stillehavsområdet militær-politiske situation er begyndt at ligne den, der herskede i Europa i slutningen af det 19. århundrede, idet magtbalancepolitikken har medvirket til at skabe et tilsvarende flydende udtryk. Ingen af de centrale aktører i Østasien i dag synes at ønske krig. Men det gjorde heller ingen af stormagterne på tærsklen til Første Verdenskrig. Problemet er, at i en situation med hård rivalisering mellem magter, der hader hinanden, kan en hændelse udløse en ukontrollabel kæde af begivenheder, der kan resultere i en regional krig, eller det der er værre."

Mine vietnamesiske tilhørere lyttede høfligt, men var ikke overbevist. Ikke desto mindre var de modige nok til at grine, da jeg spøgefuldt sagde: "Nå, siden I har tilbudt dem Cam Ranh Bugten, har amerikanerne nok ikke længere behov for Subic Bugten." Subic Bugten er den tidligere amerikanske base i Filippinerne, som Washington har nye planer om skal tjene som en forpost i dets strategi for inddæmning af Kina.

Amerikanske USS Essex på vej ind til flådestationen i Subic-bugten, Filippinerne.

At svømme med hajerne

Filippinerne og Vietnam er naturlige allierede i deres fælles kamp mod Kinas stræben efter hegemoni i Østasien. Som partnere i ASEAN vil de to sandsynligvis drives tættere sammen på baggrund af Beijings stadigt hyppigere skamløse magtdemonstrationer i håndhævelsen af sit krav på omkring 80 procent af Det Syd kinesiske Hav.

Begge er også rykket tættere på USA, idet de søger at bruge Washington til at afbalancere Kinas voksende militære tilstedeværelse i regionen. Vietnam har spillet det amerikanske kort mere behændigt, idet man har forladt sig på, at Filippinerne uden enhver tvivl ville invitere USA til at udvide den amerikanske militære tilstedeværelse på filippinsk jord og hav, noget vietnameserne klart ikke selv ville tillade.

Efter at have besejret USA i krig, synes vietnameserne overbevist om, at de kan håndtere USA som en allieret. Dette forklarer sandsynligvis den manglende forståelse for det anderledes forhold, Filippinerne har til Washington. Manila har altid været i et afhængighedsforhold

til USA, og en udvidet amerikansk tilstedeværelse i Filippinerne ville styrke og uddybe denne status, og landets politiske og økonomiske udvikling ville blive underordnet sikkerhedshensynet. Dette ville betyde at fjerne det skrøbelige manøvre rum, som det lykkedes landet at etablere, da USA blev tvunget til at nedlægge de amerikanske baser i 1992.

Kort sagt kan Vietnam svømme med hajerne og overleve, men hvis Filippinerne følger den samme magtbalancestrategi, kan det ikke undgå at blive slugt af en af dem.

Oversættelse: Inger V. Johansen

Artiklen bringes med tilladelse af Foreign Policy In Focus. Der henvises endvidere til artikel af Jonas W. Andersen om samme emne: "Gløddende rivalisering kan antænde oliekrig" i VietNam ajour 4/2012

Pressemeddelelse

Som reaktion på Kinas placering af en borerig i det omstridte område i Det Syd kinesiske Hav, udsendt DVF den 19. juni 2014 følgende pressemeddelelse:

“ ”

Kritik af den danske regerings tavshed om konflikt i det Syd kinesiske hav.

Dansk Vietnamesisk Forening opfordrer Regeringen til at leve op til egne målsætninger i udenrigspolitikken vedrørende fredelige løsninger.

Det er med stor undren, at vi har noteret, at Danmark og den danske regering forholder sig passiv og tavs i den meget alvorlige strid, der er opstået mellem Kina og flere af dets nabolande om opdeling af søterritorier.

Vores undren bliver ikke mindre af, at fredelige løsninger på internationale stridigheder er det grundlag dansk udenrigspolitik hviler på:

"En central udfordring for dansk udenrigspolitik er at skabe et internationalt samfund, hvor den demokratiske retsstats principper hersker, og hvor relationerne mellem staterne følger retlige procedurer, hvor staterne løser territoriale og andre uenigheder fredeligt." (kilde: Udenrigsministeriet)

Senest har Kina ensidigt valgt at opstille en boreplatform på et område, der ligger i et omstridt søterritorium, som den vietnamesiske regering mener tilhører Vietnam.

Kina har taget ensidige og militære skridt uden at forhandle spørgsmålet i henhold til FN konventioner og international ret. USA har kaldt denne handling for provokerende. Vietnam har appelleret til at Kina respekterer de internationale konventioner og medvirker til en fredelig løsning.

DVF bakker op om de internationale bestræbelser på, at formå Kina til at medvirke til en fredelig løsning inden for rammerne af international ret og FN's konventioner på området.

Vi skal samtidig sende en kraftig opfordring til den danske regering om at gøre det samme.